

יעלי ועל צווארי

Category: בראשית, תולדות

לאחר מלחמת יום כיפור שלח הרבי שליחים לצפת ולירושלים; בבבל יזם רב סדר לימוד שדרש מהתלמידים לצאת לבית המדרש בחשכת הליל ובפרשתנו רבקה משדלת את יעקב לפעול בעורמה כדי לקבל את הברכות. בכל אחד מהמקרים, היו שהעלו חששות אם ישנה סכנה בדבר, אולם תשובתם של כל המנהיגים הללו הייתה ברורה ^[1] אני לוקח את האחריות.

גם לנו אסור לברוח מאחריות ועלינו ליטול יזמה ולדאוג לחיזוק היהדות בסביבתנו.

שוד בצהרי השבת

הרב ארי שישלר, שליח בדרום-אפריקה, ישב בבית חב"ד שלו בשבת אחר הצהריים אחד לקראת סוף הקידוש כשבאותה עת שהו מעט אנשים בבית חב"ד. לפתע, הדלת נפתחה בחוזקה ושלושה אנשים פרצו פנימה עם רובים שלופים בידיהם.

פחד נורא השתרר על הנוכחים באותם רגעים. השליח חשב רק על דבר אחד: שהשודדים הללו יעשו כל מה שהם רוצים ובלבד שלא יפגעו ולא יזיקו לאיש. הם זיהו מיד את הרב כמנהיג החבורה ואחד מהם כיוון את הנשק מול החזה שלו במשך עשר דקות ארוכות שנדמו כנצח. שני החבר'ה האחרים בדקו בינתיים את הכיסים של כל הנוכחים והפכו את המקום כולו במטרה למצוא כסף או תכשיטים.

היום לאחר מעשה, כאשר השליח מספר את הסיפור, הוא צוחק על השודדים שלא עשו עבודת תחקיר טובה. כלפי חוץ הבית חב"ד נראה כמו בית עשיר, אבל כשהם נכנסו פנימה הם גילו כיסאות ושולחנות מתקפלים ובמקום למצוא תכשיטים וחפצי ערך הם מצאו צלחות עם שיריים של צ'ולנט בתוכם ^[2].

כשראש חבורת השודדים ביקש כסף, הרב נתן לו שיעור בהלכות שבת ואמר לו שיהודים לא מחזיקים כסף בשבת. הלה ביקש את הטלפון הנייד ושוב הרב נדרש להסביר לו שבשבת לא נוגעים בשום חפץ אלקטרוני. סוף כל סוף הכול נגמר בכי טוב וחוף מקצת פחד אף אחד לא ניזוק.

מאז האירוע הזה אנשים רבים שאלו אותו מדוע הוא לא נוטש את השכונה הזאת לטובת שכונה בטוחה ונינוחה יותר. הוא נוהג להשיב שחסידי אינם בורחים. שלוחים של הרבי בוודאי לא בורחים מאחריות. כל זמן שבמקום הזה נמצאים יהודים ^[3] צריך שיהיה במקום מישהו שיטפל בצרכים הרוחניים שלהם ועליו להישאר איתם ביחד.

בשנת תשל"ו הרבי שלח קבוצה של שלוחים לארץ ישראל, חלקם היו בחורים וחלקם בעלי משפחות. הוא שלח את המשפחות להתיישב בצפת ואת הבחורים להתיישב בירושלים העתיקה. השליחות הזאת התרחשה בתקופה שאחרי מלחמת יום הכיפורים, כשהמצב בארץ ישראל היה נפיץ ורגיש מבחינה ביטחונית ובפרט בשני המקומות הללו שבהם שהו השלוחים של הרבי.

היו אנשים שהרהרו בקול האם זהו צעד חכם לשלוח משפחות לצפת שהיה אז ישוב ספר, או לירושלים העתיקה שהוא תמיד מקום לא רגוע בעליל. אולם הרבי כשדיבר על השלוחים הודיע שהוא לוקח את השליחות הזאת "עלי ועל צווארי" על אחריותו האישית ('שיחות קודש' תשל"ו כרך א עמ' 328).

רב נוטל אחריות על לומדי התורה בעם

הביטוי הזה "עלי ועל צווארי" שאול מהתלמוד. מסופר על רב שהיה גדול אמוראי בבל והקים עולה של תורה בבבל. עד לבואו של רב, הרי רוב העם בבבל (עיראק של ימינו) לא זכה ללמוד תורה כלל ועם בואו החליט רב לשנות את המצב.

רב יצר את המושג שנקרא בשם "ירחי כלה". אנשים שעובדים לפרנסתם במשך כל ימות השנה, פעמיים בשנה עזבו את העבודה ובאו לישיבה ללמוד תורה. ה"ירחי כלה" הונהג בחודש אדר לפני פסח ובחודש אלול לפני חגי תשרי. זה היה דומה לאוניברסיטה עממית של ימינו. ואכן, אלפי אנשים היו באים ללמוד תורה.

הלימוד הזה נקרא בשם "ירחי כלה" משום שהתורה היא הכלה, וחודשי הלימוד הם חודשי התלמיד שהוא החתן, שבהם הוא מבלה עם הכלה בתורה. רב הקים את ישיבת סורא בעירק שבימיה הטובים היו בה 1200 תלמידים.

הגמרא במסכת פסחים (ח, ב) מספרת, שתלמידי הישיבה שהתגוררו בכפרים הסמוכים היו באים לישיבה לפנות בוקר כשעדיין חשוך בחוץ והייתה סכנה בדבר. רב נשאל האם עליהם להמשיך לנהוג כך או עליהם להמתין עד שיאיר היום. הוא השיב שהם ימשיכו במנהגם לבוא לפנות בוקר ואז הוא הוסיף את הביטוי "עלי ועל צווארי", כלומר, שהוא נוטל את האחריות עליהם.

הפעם הראשונה שבה אנחנו מוצאים בתורה את ההנהגה הזאת היא בפרשת תולדות. ה"סיפור החם" של הפרשה הוא הסיפור עם הברכות. יצחק לפני מותו קרא לעשיו וביקש ממנו שיכין ארוחה טובה ובתמורה הוא יברך אותו. רבקה האזינה לשיחה שבין האב לבנו ומיד נכנסה לפעולה. היא קראה ליעקב ואמרה לו שאביו מעוניין לברך את עשיו לפני מותו והיא רוצה שהאב יברך דווקא אותו ולא את עשיו, משום שיעקב קנה מעשיו את הבכורה ולמעשה הברכות מגיעות לו.

יצחק היה עיוור, ורבקה הציעה אפוא שיעקב יביא אוכל וייכנס ליצחק ואז הוא יברך אותו. יעקב

נבהל לנוכח ההצעה ושאל את אמו "אולי ימושני אבי" (בראשית כז, יג), ואז הוא יגלה שהוא לא עשוי ואז הוא עלול לקלל במקום לברך.

מה השיבה לו אמו רבקה? "עלי קללתך בני", ואומר הרשב"ם על הפסוק: "עלי ועל צווארי". רבקה לקחה אחריות שאם יקרה משהו לא טוב כתוצאה מהצעתה § היא תיקח אחריות על כך. ואכן בסופו של דבר, יעקב קיבל את הברכות מאביו ויצחק הסכים לכך לאחר מעשה ואמר "גם ברוך יהיה" (כז, יז).

יהודי, קח אחריות!

טבעם של אנשים שכאשר מגיעים לנושא ציבורי כלשהו שזה לא עניינם הרי שהם בורחים מאחריות שכן "מה לי ולצרה הזאת". תמיד כשמחפשים מתנדבים לפעולה כלשהי אנשים נרתעים ובורחים מנטילת אחריות. הרי ישנם הרבה אנשים מוכשרים בקהילה שהם יותר חכמים ממני ויותר מוצלחים ממני, ולמה לי לדחוף את עצמי לעניין הזה. בא הרבי ומלמד אותנו שצריך לקחת אחריות § "עלי ועל צווארי" ולא לברוח מאחריות.

אם אתה רואה שצריך לעסוק בנושא כלשהו ששייך ליהדות או ליהודים, למרות שעשויים להיות רגעים קשים ועלולים להיות אנשים שיכעסו או ייפגעו, או שלמען העניין צריכים כסף רב וזה עשוי להפריע ולהעיק לעסקים שלך, למרות הכול הרבי מלמד אותנו שצריכים לקחת אחריות "עלי ועל צווארי".